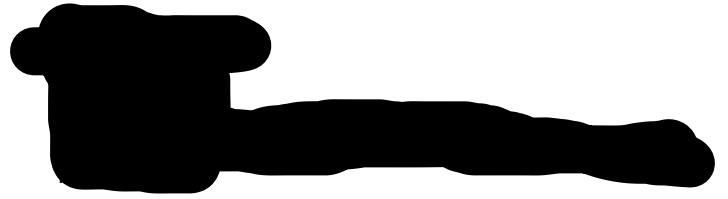

Den senaste versionen av styrande och stödjande dokument finns på Transporten, utskrivet dokument är endast giltigt vid utskriftstillfället.

Vägledning vid enhetlig tillämpning av begreppen fritidsändamål och yrkesmässig användning för fartyg i nationell sjöfart

1 Regel/rättskälla samt tillämpning

1 kap. 3 § 4, 4 och 6 §§ Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (TSFS 2017:26) om fartyg i nationell sjöfart samt 4 § lagen (1979:377) om registrering av båtar för yrkesmässig sjöfart m.m. (båtregistreringslagen).

Observera att denna vägledning endast gäller vid tillämpning av de ovan angivna regelverken. Andra regelverk, som exempelvis fartygssäkerhetslagen (2003:364) och regler om behörigheter och bemanning, kräver andra bedömningar som inte redovisas här.

2 Bakgrund och motivering till varför en enhetlig tillämpning behövs

De nya föreskrifterna om fartyg i nationell sjöfart, TSFS 2017:26, undantar helt eller delvis vissa kategorier av fartyg. Fritidsbåtar (fritidsfartyg med en skrovlängd av 24 meter eller mindre) omfattas inte av föreskrifterna, och större fritidsfartyg omfattas endast delvis. För båtar som omfattas av föreskrifterna men som saknar registreringsplikt enligt båtregistreringslagen, gäller dock inte bestämmelserna om inrapportering, avrapportering av fortlöpande kontroller, besiktning eller systematiskt sjösäkerhetsarbete.

TSFS 2017:26 omfattar ett stort antal mindre fartyg som i princip inte har varit föremål för Transportstyrelsens tillsyn tidigare. Fartygsägarna har i många fall inte varit medvetna om de regler som gällt. Därför kan många frågor förväntas angående vilka fartyg och verksamheter som omfattas av de nya reglerna. Den enhetliga tillämpningen ska även användas för att besvara frågor om vilka båtar som ska registreras i fartygsregistret.

3 Hur ska den aktuella regeln/rättskällan tillämpas?

3.1 Fritidsändamål

TSFS 2017:26 gäller inte för fritidsbåtar och för fritidsfartyg med en skrovlängd större än 24 meter gäller endast delar av föreskriften. Med fritidsfartyg avses fartyg som används uteslutande för fritidsändamål och inte medför fler än tolv passagerare. Fritidsändamål anses i första hand vara rent privat bruk på fritiden som sker i rekreationssyfte, såsom nöjesturer i skärgården. Även resor från hemmet till arbetsplatsen med eget fritidsfartyg kan dock ses som användning för fritidsändamål. TSFS 2017:26 kan bli tillämplig även då fartyget endast i undantagsfall används till annat än fritidsändamål.

3.2 Yrkesmässig användning

De bestämmelser i TSFS 2017:26 som avser inrapportering, avrapportering av fortlöpande kontroller, besiktning och systematiskt sjösäkerhetsarbete gäller inte för båtar som saknar registreringsplikt enligt båtregistreringslagen. Registreringsplikten omfattar båtar som används yrkesmässigt till befordran av gods eller passagerare, till bogsering eller bärgning, till fiske eller annan fångst eller till uthyrning till allmänheten och båtens skrov har en största längd av minst fem meter. Även mindre passagerarbåtar omfattas om de är konstruerade så att de kan föra fler än tolv passagerare. Alla båtar med en största skrovlängd av minst 15 meter är registreringspliktiga oavsett användningsområde.

Eftersom att båtregistreringslagen inte omfattar all yrkesmässig användning finns det följaktligen båtar med en största skrovlängd under 15 meter som används yrkesmässigt men som trots det inte behöver vara registrerade. Exempel på detta är båtar som används till forskning, sjömätning, kabelläggning eller andra arbetsbåtar som inte används för att transportera gods eller passagerare.

En vanlig fråga som ställs till Transportstyrelsen är om en viss transport ska anses vara yrkesmässig. Bedömningarna kan skilja sig åt beroende av om det är gods eller passagerare som transporteras. Generellt kan passagerare sägas vara mer skyddsvärda än gods, och det är därför viktigare att passagerartransporter omfattas av tillsynskraven i TSFS 2017:26.

3.2.1 Transport av gods

Vad gäller transport av gods (varor eller material) så är det avgörande om det finns någon form av kommersiellt syfte med transporten. I normalfallet innebär detta att transporten utförs mot ersättning för någon annans räkning.

Datum
2018-02-01

Den senaste versionen av styrande och stödjande dokument finns på Transporten, utskrivet dokument är endast giltigt vid utskriftstillfället.

Dnr/Beteckning
TSG 2017-3484

Att transportera något åt en bekant vid ett enstaka tillfälle anses normalt inte utgöra en yrkesmässig transport även om någon form av ersättning för att täcka kostnaderna för transporten skulle utgå. Ett företag som i sin verksamhet transporterar eget gods anses inte heller utföra en yrkesmässig transport.

3.2.2 Transport av passagerare

Vid transport av passagerare behöver det inte finnas en tydlig affärsidé för att transporten ska anses vara yrkesmässig. Det är inte heller avgörande om någon ersättning utgår. Bedömningen ska i stället utgå från passagerarnas berättigade förväntningar, dvs. om passagerarna har anledning att förvänta sig att transporten utförs på ett professionellt sätt och att båten uppfyller vissa krav.

Det är här relevant att se om resan erbjudits allmänheten även om detta inte måste vara avgörande. Även om tjänsten har erbjudits en snävare krets än allmänheten kan passagerarna ha anledning att förvänta sig en professionell och säker transport. Observera att transportören inte kan friskriva sig från passagerarnas förväntningar genom att inhämta någon form av samtycke.

Som ovan nämnts behöver det inte utgå någon direkt ersättning för resan för att den ska utgöra en yrkesmässig transport. Transporten kan ingå i en kommersiell verksamhet men behöver inte vara huvudsyftet med verksamheten. Ett exempel på detta är en båt som används för att köra ut gäster till en restaurang på en ö utan separat betalning för resan. Även en fastighetsmäklare som tar med sig spekulanter till visningar i skärgården anses utföra en yrkesmässig transport. Ytterligare ett exempel på detta är resor med båt som ingår som praktiska moment i en navigationsutbildning. I alla dessa fall bör passagerarna antas ha berättigade förväntningar på transportens utförande och båtens skick.

Ett fall som inte behöver ses som yrkesmässig användning är då tävlingsbåtar i ringa omfattning tar med sig sponsorer på en åktur.

3.2.3 Uthyrning till allmänheten

När det gäller båtar som hyrs ut till allmänheten så är det den yrkesmässiga uthyrningen som är avgörande för registreringsplikten, och inte hur båten sedan används av den som hyr den. Även om den uthyrda båten används uteslutande för fritidsändamål så är den alltså registreringspliktig och omfattas således av tillsynskraven i TSFS 2017:26. En privatperson som hyr ut sin båt vid sådana tillfällen då denne inte själv använder den, anses dock normalt inte bedriva yrkesmässig uthyrningsverksamhet på det sätt som avses i båtregistreringslagen.

Datum
2018-02-01

Den senaste versionen av styrande och stödjande dokument finns på Transporten, utskrivet dokument är endast giltigt vid utskriftstillfället.

Dnr/Beteckning
TSG 2017-3484

3.3 Värt att tänka på

När denna vägledning används bör man alltid fråga om båten även används på något annat sätt som tydligare kan anses utgöra yrkesmässig användning enligt båtregistreringslagen. I sådant fall behöver man inte ta ställning till svåra gränsfall.

4 I vilken eller vilka situationer ska den enhetliga tillämpningen användas?

Den enhetliga tillämpningen ska användas för att avgöra om ett fartyg utgör ett fritidsfartyg och därmed är helt eller delvis undantaget från TSFS 2017:26. Tillämpningen ska också användas för att avgöra vilka båtar som omfattas av registreringsplikt enligt båtregistreringslagen, och vilka båtar i nationell sjöfart som därmed ska tillämpa TSFS 2017:26 i sin helhet.

Gunnar Ljungberg
Sjö- och luftfartsdirektör